

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

SEMINAR ZA ROMSKE NVO I STRUČNU SLUŽBU ZAŠTITNIKA GRAĐANA

Rad u romskim naseljima

19. - 21. maj
Ečka

Zaštitnik građana je uz podršku Organizacije za bezbednost i saradnju u Evropi (OEBS) organizovao seminar za predstavnike romskih nevladinih organizacija u Lovačkom dvorcu „Kaštel“ u selu Ečka. U radu seminara je učestvovalo dvadeset predstavnika romskih nevladinih organizacija i članice Tima Zaštitnika građana za rad u romskim naseljima koji su razgovarali o načinima saradnje prilikom rada Zaštitnika građana u romskim naseljima. Naime, nastojanje Zaštitnika građana da svoj rad približi Romima nastanjenim u siromašnim i neuslovnim naseljima , kao i da stekne uvid u sprovođenje mera za unapređenje položaja Roma u lokalnim samoupravama, može se ostvariti uz punu saradnju s partnerima u romskoj zajednici. Nastojeći da takve uslove stvori i razvija Zaštitnik građana je organizovao seminar na kojem je bilo reči o problemima siromaštva, diskriminacije, prakse Zaštitnika građana i iskustvima u vezi s unapređenjem položaja Roma u našoj zemlji u regionu.

O značaju neposrednog rada Zaštitnika građana u romskim naseljima govorila je Marija Rauš iz Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za ljudska prava (OHCHR) koja je navela da uprkos usvojenoj Strategiji za unapređenje položaja Roma i pratećim akcionim planovima ne postoji vidno poboljšanje položaja Roma u Srbiji. Problemi sa kojima se susreću Romi i koji se decenijama ne rešavaju zahtevaju aktivan pristup institucija i neposredan rad s građanima koji žive u slamovima i u drugim neuslovnim naseljima. Slično viđenje problema Roma i odnos prema pristupu njihovog rešavanja imao je i Nikola Duvnjak, predstavnik Organizacije za bezbednost i saradnju u Evropi (OEBS) koji je istakao da je bolje upoznavanje sa institucijom Zaštitnika građana značajno za unapređenje položaja Roma. Značajan podstrek radu Zaštitnika građana predstavlja mišljenje Slavice Vasić iz romskog ženskog centra „Bibija“ koja je istakla da je rad Zaštitnika građana veoma važan za romsku zajednicu, posebno zbog toga što rad Tima Zaštitnika građana u romskim naseljima predstavlja potpuno nov pristup institucija sagledavanju i rešavanju prava Roma. Neposredan rad u naseljima doprineće većoj dostupnosti Zaštitnika građana i jačanju poverenja Roma u rad institucija.

Problemi diskriminacije i neprimenjivanje Strategije za unapređenje položaja Roma i akcionih planova najčešće se navode kao prepreke punom ostvarivanju ljudskih prava Roma i rešavanja njihovih socio-ekonomskih problema. O tome su govorili i prof. dr Ljubica Đorđević (Centar za istraživanje etniciteta) i dr Goran Bašić, zamenik Zaštitnika građana koji su istakli da se sa diskriminacijom Romi suočavaju u svim društvenim delatnostima – obrazovanju, zapošljavanju, ostvarivanju ljudskih i građanskih prava u zdravstvenim i socijalnim institucijama. Preduzete mere nisu dovoljne da bi ublažile posledice diskriminacije, a etnička distanca prema Romima je sudeći prema napadima na njih, sve češćem ispoljavanju rasizma i društvenim otporima da se primene neke od državnih mera unapređenja njihovog položaja, sve izraženija. Priznavanje statusa nacionalne manjine i formiranje manjinske samouprave nije do sada značajnije doprinelo poboljšanju položaja siromašnih Roma. Takođe je istaknuto da je rad državnih, pokrajinskih i lokalnih kancelarija, saveta i drugih tela zaduženih za sprovođenje programa unapređenja položaja Roma je u senci skupih i neracionalnih konferencija, sastanaka, kao i nesprovedenih obaveza. Nastojeći da doprinese da se takvo stanje prevaziđe i javna uprava osnaži svoje resurse za unapređenje položaja siromašnih, posebno Roma, kao društvene grupe koja se jedina suočava sa strukturnim siromaštvom, Zaštitnik građana će donositi odgovarajuće preporuke i preduzimaće druge mere iz svoje nadležnosti.

Članice Tima Zaštitnika građana za rad u romskim naseljima kojim rukovodi Gordana Stevanović pomoćnica Generalnog sekretara Zaštitnika građana, su učestvujući u radu seminara ukazale na opšte nadležnosti Zaštitnika građana, ali i na specifičan pristup Tima problemima zapošljavanja, obrazovanja, stanovanja i zdravstvene zaštite Roma, diskriminacije i statusa povratnika po ugovorima o redmisiji. O pomenutim pitanjima govorile su članice Tima Zaštitnika građana za rad u romskim naseljima Jablanka Tabaš, Nataša Miljković, Jelena Unijat i Gorica Čolić. Diskusija koja

je obeležila trodnevni rad je ukazala da su od posebnog interesa za Rome rešavanje sledećih pitanja:

- Pun pristup obrazovanju
- Rešavanje problema odnosa inkluzivnog obrazovanja i posebnog prava na školovanje na maternjem romskom jeziku
- Mali broj upisane dece u škole, kao i mali broj onih koji završe školu
- Segregacija u školama, prostornom planiranju
- Strukturno siromaštvo i sveopšte loši uslovi života
- Diskriminacija poslodavaca pri zapošljavanju
- Diskriminacija u obrazovnom sistemu
- Diskriminacija na radnom mestu
- Nepovoljan i nedefinisani položaj romskih koordinatora, pedagoških asistenata i zdravstvenih medijatorki
- Nekvalifikovanost Roma i mala mogućnost dokvalifikacije
- Nedovoljna informisanost o mogućstvima zapošljavanja
- Nedostupnost i strah od institucija
- Nepoznavanje prava i karaktera državnih mera unapređenja položaja Roma
- Delimična dostupnost primarnoj zdravstvenoj zaštiti ali ne i drugim oblicima
- Zanimarivanje od strane socijalnih službi
- Loši uslovi stanovanja
- Potreba očuvanja jezika i kulture
- Zaštita nacionalnog identiteta
- Odricanje od romskog identite usled diskriminacije
- Pitanje funkcionisanja Nacionalnih saveta (Zakonom o nacionalnim savetima uvedena politizacija manjinske samouprave)
- Potreba decentralizacije Nacionalnih saveta radi efikasnijeg funkcionisanja

Diskusija je doprinela tome da su se sagovornici saglasili da bi država trebalo da osmisli model multikulturalnosti primeren svojoj etničkoj i društvenoj stvarnosti. U takvom multikulturalnom okruženju stvorili bi se uslovi za jačanje romske kulture i tradicije i omogućilo bi se povezivanje većinske kulture sa romskom i ostalim manjinskim kulturama. To je društveni preduslov socijalno ekonomske podrške integracije Roma i početak realnog sagledavanja načina prevazilaženja problema koje je nastalo dugotrajnim životom Roma u siromaštvu koje ima obeležja strukturnog fenomena. Rad Zaštitnika građana u romskim naseljima, neposredan kontakt s siromašnima i pružanje neposredne pomoći u vezi s ostvarivanjem ljudskih i manjinskih prava i mere koje Zaštitnik građana namerava da preduzme u vezi s jačanjem kapaciteta javne uprave trebalo bi da doprinesu procesu jačanja ekonomsko-socijalnog i kulturnog položaja Roma. Saradnja i aktivno

uključivanje romskih NVO, romskih koordinatora, Nacionalnog saveta romske nacionalne manjine i drugih organizacija i pojedinaca je dobro došlo i predstavlja odgovorni pristup svih prema rešavanju osnovnih ljudskih prava.